

Sygn. akt IV U 307/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 8 maja 2015 roku

Sąd Okręgowy w Tarnowie – Wydział IV Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Natalia Lipińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Magdalena Cieśla

po rozpoznaniu w dniu 8 maja 2015 roku w Tarnowie na rozprawie

sprawy z odwołania W. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 17 lutego 2015 roku nr (...)

w sprawie W. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o odsetki

zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób, że przyznaje odwołującemu się W. R. prawo do wypłaty przez organ rentowy ustawowych odsetek od dnia 26 kwietnia 2014 roku do dnia wypłaty wyrównanej renty.

Sygn. akt IV U 307/15

UZASADNIENIE

wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie

z dnia 8 maja 2015 r.

Decyzją z dnia 17 lutego 2015 r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T., na podstawie art. 118 ust. 1a ustawy

z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych

(Dz. U. z 2013 r. poz. 1440 ze zm.), odmówił W. R. przyznania prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie renty z tytułu niezdolności do pracy, ustalonej wyrokiem Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 15 października 2014 r. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy podał, że wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie, przyznający ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 stycznia 2014 r. na okres dwóch lat, został zrealizowany decyzją z dnia 11 grudnia 2014 r., a zatem w terminie 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Odwołanie od tej decyzji wniósł W. R., domagając się jej zmiany

i przyznania mu prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie renty z tytułu niezdolności do pracy. W uzasadnieniu ubezpieczony podniósł, że przez 12 miesięcy utrzymywał się jedynie z zasiłku otrzymywanego z MOPS w kwocie 42,00 zł miesięcznie.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie. W uzasadnieniu, podtrzymując argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji podał, że w wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 15 października 2014 r., zmieniającym decyzję z dnia

6 marca 2014 r. i przyznającym wnioskodawcy prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 stycznia 2014 r.. na okres dwóch lat, Sąd ten nie orzekł

o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. Zdaniem ZUS, brak takiego rozstrzygnięcia oznacza, iż Sąd kwestii tej nie wyjaśnił.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny sprawy:

Odwołujący W. R. od 14 lipca 1991 r. był uprawniony do renty według

I grupy inwalidów, a następnie od 1 lutego 1998 r. do 31 grudnia 2008 r. do renty z tytułu całkowitej niezdolności do pracy. Od 1 lutego 2001 r. do 31 stycznia 2008 r. pobierał dodatek pielęgnacyjny. Od 1 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2013 r. przysługiwała mu renta z tytułu częściowej niezdolności do pracy. Termin płatności świadczenia ustalony został na 25 dzień każdego miesiąca. W dniu 14 listopada 2013 r. ubezpieczony wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie mu prawa do renty na dalszy okres.

dowód:

- dokumenty zgromadzone w aktach ZUS, w szczególności: decyzje z dnia 17.09.1991 r., 05.10.1991 r., 25.11.1991 r., 05.02.1998 r., 09.06.1998 r., 13.09.2000 r., 02.02.2001 r., 09.08.2001 r., 13.05.2002 r., 12.06.2002 r., 13.09.2002 r., 06.02.2003 r., 03.09.2003 r., 15.09.2003 r., 09.06.2004 r., 13.09.2004 r., 25.02.2005 r., 12.04.2005 r., 24.01.2008 r., 07.01.2009 r., 27.01.2012 r. i 29.02.2012 r.- k. 20, 23, 25, 61, 70, 90, 101, 112, 114, 125, 127, 142, 151, 153, 170, 175, 187, 191, 271, 303, 328, 331 cz. II tych akt, wniosek o rentę z dnia 14.11.2013 r.- k. 343 cz. II tych akt,

W orzeczeniu z dnia 7 stycznia 2014 r. Lekarz Orzecznik ZUS, rozpoznając

u wnioskodawcy zaburzenia lękowe, osobowość nieprawidłową i nadużywanie benzodiazepinu w wywiadzie uznał, że nie jest on osobą niezdolną do pracy. Na skutek sprzeciwu ubezpieczonego od tego orzeczenia, sprawa skierowana została do Komisji Lekarskiej ZUS, która w opinii lekarskiej z dnia 28 lutego 2014 r. podtrzymała stanowisko wyrażone przez Lekarza Orzecznika. Uznając, że wnioskodawca nie jest niezdolny do pracy, zdiagnozowała u niego osobowość nieprawidłową i zaburzenia związane z nadużywaniem benzodiazepinu. Wydając to orzeczenie, Komisja Lekarska dysponowała drukiem

N-9 (zaświadczenie o stanie zdrowia) z dnia 13 listopada 2013 r., kartoteką psychiatryczną, opinią specjalistyczną Lekarza Konsultanta ZUS z zakresu psychiatrii z dnia 19 lutego 2014 r. i pozostałą dokumentacją medyczną zgromadzoną w aktach Zakładu. Orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 28 lutego 2014 r. legło u podstaw decyzji z dnia 6 marca 2014 r., którą ZUS O. w T. odmówił W. R. przyznania prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy na dalszy okres. Decyzja ta została zaskarżona przez ubezpieczonego odwołaniem.

dowód:

- dokumenty zgromadzone w aktach ZUS, w szczególności: orzeczenie Lekarza Orzecznika ZUS z dnia 07.01.2014 r.- k. 6 cz. I tych akt, orzeczenie Komisji Lekarskiej ZUS z dnia 28.02.2014 r.- k. 11-12 cz. I tych akt, druk N-9 z dnia 13.11.2013 r.- k. 3 cz. I tych akt, opinia specjalistyczna Lekarza Konsultanta ZUS z zakresu psychiatrii z dnia 19.02.2014 r.- k. 9-10 cz. I tych akt, decyzja ZUS z dnia 06.03.2014 r.- k. 354 cz. II tych akt,

W toku postępowania w sprawie IV U 358/14, wywołanego odwołaniem ubezpieczonego od decyzji ZUS O.w T. z dnia 6 marca 2014 r., Sąd przeprowadził dowód z opinii biegłego psychiatry. W opinii sądowno- lekarskiej z dnia

8 sierpnia 2014 r. biegły psychiatra, rozpoznając u wnioskodawcy zaburzenia depresyjno- lękowe z objawami agorafobii, uznał go za osobę częściowo niezdolną do pracy od 1 stycznia 2014 r. na okres dwóch lat. W uzasadnieniu opinii biegły podał, że wnioskodawca pozostaje w leczeniu psychiatrycznym ambulatoryjnym od 1986 r. z powodu

zaburzeń neurastenicznych i somatyzacyjnych. Następnie, rozpoznawano u niego: zespół paranoidalny (1990 r.), głęboki zespół depresyjno- lękowy (1991 r.), zespół depresyjno- lękowy (1994 r.), uporczywe zaburzenia lękowo-depresyjne na podłożu organicznym (1998 r.), zaburzenia schizotypowe (2000 r.), schizofrenię urojeniową (2002 r.), schizofrenię paranoidalną (2005 r.) i schizofrenię przewlekłą (2007 r., 2011 r.). Ubezpieczony był hospitalizowany w 1991 r. z rozpoznaniem głębokiego zespołu depresyjno- lękowego, od 25 grudnia 1995 r. do 2 lutego 1996 r. oraz od 29 listopada 2011 r. do 7 lutego 2012 r. z rozpoznaniem schizofrenii paranoidalnej. W trakcie leczenia szpitalnego nie stwierdzono u niego typowych objawów schizofrenicznych (między innymi omamów, urojeń, formalnych zaburzeń myślenia czy objawów negatywnych).

W 1995 r., w trakcie hospitalizacji, wystąpiły u niego napady padaczkowe, najprawdopodobniej po odstawieniu dużych dawek Lorafenu. Dominującym u wnioskodawcy objawem upośledzającym funkcjonowanie jest lęk przed opuszczeniem domu. W trakcie badania psychologicznego stwierdzono, że poziom intelektualny odwołującego to inteligencja poniżej przeciętnej (II=88), jak również to, że wyniki testów organicznych wskazują na zmiany organiczne w obszarze ośrodkowego układu nerwowego. Obecnie u wnioskodawcy występują zaburzenia depresyjno- lękowe z objawami agorafobii. Zaburzenia te są przewlekłe, uporczywe i upośledzają funkcjonowanie w/w w stopniu znacznym.

Wydając tę opinię biegły psychiatra dysponował taką samą dokumentacją medyczną dotyczącą stanu zdrowia wnioskodawcy, jak Komisja Lekarska ZUS. W oparciu o tę opinię, wyrokiem z dnia 15 października 2014 r. Sąd Okręgowy w Tarnowie zmienił zaskarżoną decyzję ZUS O. w T. z dnia 6 marca 2014 r. w ten sposób, że przyznał odwołującemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 stycznia 2014 r. na okres dwóch lat. Od orzeczenia tego żadna ze stron nie wywiodła apelacji. Wyrok powyższy uprawomocnił się z dniem 13 listopada 2014 r.

dowód:

- opinia sądowno- lekarska z dnia 08.08.2014 r.- k. 8-10 akt IV U 357/14,
- wyrok SO w Tarnowie z dnia 15.10.2014 r.- k. 23 akt IV U 357/14,

Akta rentowe ubezpieczonego wraz z prawomocnym wyrokiem Sądu Okręgowego

w T. z dnia 15 października 2014 r., sygn. akt IV U 357/14, wpłynęły do organu rentowego w dniu 27 listopada 2014 r. W piśmie z dnia 1 grudnia 2014 r. organ rentowy zwrócił się do Powiatowego Urzędu Pracy w B. z prośbą o udzielenie informacji, czy odwołujący w okresie od 1 stycznia 2014 r. do nadal pobiera zasiłek dla bezrobotnych,

a jeżeli tak, wskazanie kwoty nadpłaconego mu zasiłku od tej daty oraz przesłanie stosownej decyzji w tej sprawie. W tym samym dniu organ rentowy skierował pismo do ubezpieczonego, informując go o konieczności wypełnienia i odesłania do Zakładu załączonego do tego pisma oświadczenia o ewentualnych świadczeniach przysługujących mu z MOPS lub PUP. Oświadczenie W. R. o tym, że nie jest zarejestrowany

w PUP, nie pobiera zasiłku dla bezrobotnych, czy innych świadczeń z MOPS, a także zasiłku chorobowego i nie osiąga przychodu z innych źródeł wpłynęło do organu rentowego w dniu

5 grudnia 2014 r. W piśmie z dnia 5 grudnia 2014 r., które nadesłane zostało do ZUS w dniu

8 grudnia 2014 r., Powiatowy Urząd Pracy w B. poinformował organ rentowy, że W. R. nie figurował i nie figuruje do nadal w ewidencji osób bezrobotnych tego Urzędu. Wyrok Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 15 października 2014 r. zrealizowany został decyzją ZUS O.w T. z dnia 11 grudnia 2014 r. Decyzją tą organ rentowy wznowił wypłatę należnej odwołującemu renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 stycznia 2014 r., podnosząc, że świadczenie to przysługuje mu do 31 grudnia 2015 r. Należność za okres od 1 stycznia 2014 r. do 31 grudnia 2014 r. w kwocie 8.098,56 zł, po uprzednim dokonaniu odliczeń, przekazał na rachunek w banku. Zakład ustalił termin płatności renty na 25 dzień każdego miesiąca.

dowód:

- pismo z dnia 24.11.2014 r. z prezentatą ZUS- k. 34 akt IV U 357/14,
- dokumenty zgromadzone w aktach ZUS, w szczególności: pismo ZUS skierowane do PUP w B. z dnia 01.12.2014 r.- k. 395 cz. II tych akt, pismo ZUS skierowane do odwołującego z dnia 01.12.2014 r.- k. 396 cz. II tych akt,

oświadczenie odwołującego z dnia 05.12.2014 r.- k. 397 cz. II tych akt, decyzja z dnia 11.12.2014 r.- k. 404-405 cz. II tych akt,

W dniu 5 lutego 2015 r. do organu rentowego wpłynął wniosek odwołującego o wypłatę odsetek od zaległego świadczenia rentowego. Zaskarżoną decyzją z dnia 17 lutego 2015 r. ZUS O. w T. odmówił ubezpieczonemu przyznania prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie renty.

dowód:

- dokumenty zgromadzone w aktach ZUS, w szczególności: wniosek z dnia 05.02.2015 r.- k. 406 cz. II tych akt, decyzja z dnia 17.02.2015 r.- k. 407 cz. II tych akt,

Stan faktyczny w sprawie Sąd ustalił w oparciu o dowody z dokumentów.

Sąd pozytywie ocenił dowody z dokumentów, których autentyczność oraz wiarygodność, jak również poprawność materialna i formalna nie budziły wątpliwości, zaś ich treść i forma nie były kwestionowane przez strony postępowania. Brak było zatem jakichkolwiek podstaw, także takich, jakie należałoby uwzględnić z urzędu, aby dokumentom tym odmówić właściwego im znaczenia dowodowego. Dokumenty urzędowe stanowiły zatem dowód tego, co zostało w nich urzędowo zaświadczone (art. 244 k.p.c.), zaś dokumenty prywatne dowód tego, że osoba która je podpisała złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie (art. 245 k.p.c.).

Sąd Okręgowy rozważył, co następuje:

Odwołanie od zaskarżonej decyzji ZUS O. w T. z dnia 17 lutego 2015 r., w świetle ustalonego stanu faktycznego i obowiązujących przepisów prawa, zasługiwało na uwzględnienie.

Przedmiotem postępowania w niniejszej sprawie było ustalenie, czy organ rentowy powinien wypłacić odwołującemu W. R. odsetki za opóźnienie w wypłacie renty z tytułu niezdolności do pracy i za jaki okres, w sytuacji, gdy przyznanie ubezpieczonemu świadczenia nastąpiło w związku z wykonaniem przez organ rentowy prawomocnego wyroku Sądu Okręgowego w Tarnowie z dnia 15 października 2014 r., sygn. akt IV U 357/14, który zmienił decyzję organu rentowego z dnia 6 marca 2014 r. i przyznał odwołującemu rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 stycznia 2014 r. na okres dwóch lat.

Stosownie do treści art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 ze zm.), jeżeli Zakład- w terminach przewidzianych w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń pieniężnych z ubezpieczeń społecznych lub świadczeń zleconych do wypłaty na mocy odrębnych przepisów albo umów międzynarodowych- nie ustalił prawa do świadczenia lub nie wypłacił tego świadczenia, jest obowiązany do wypłaty odsetek od tego świadczenia w wysokości odsetek ustawowych określonych przepisami prawa cywilnego. Nie dotyczy to przypadku, gdy opóźnienie w przyznaniu lub wypłaceniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które Zakład nie ponosi odpowiedzialności.

Zgodnie z art. 118 ust. 1 z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2013 poz. 1440 ze zm.), organ rentowy wydaje decyzję w sprawie prawa do świadczenia lub ustalenia jego wysokości po raz pierwszy w ciągu 30 dni od wyjaśnienia ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, z uwzględnieniem ust. 2 i 3 oraz art. 120. W myśl zaś ust. 1a, w razie ustalenia prawa do świadczenia lub jego wysokości orzeczeniem organu odwoławczego za dzień wyjaśnienia ostatniej okoliczności uważa się również dzień wpływu prawomocnego orzeczenia organu odwoławczego, jeżeli organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji. W zdaniu drugim dodano, że organ odwoławczy, wydając orzeczenie, stwierdza odpowiedzialność organu rentowego.

Przez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia. Jak wskazał Sąd Apelacyjny we Wrocławiu w wyroku z dnia 19 stycznia

2012 r., III AUa 1549/11 (LEX nr 1124837), wyjaśnienie okoliczności niezbędnej do wydania decyzji oznacza dokonanie czynności mającej na celu ustalenie stanu faktycznego, czyli przeprowadzenie dowodów i ich ocenę.

Trybunał Konstytucyjny w wyroku z dnia 11 września 2007 r., P 11/07

(OTK-A 2007 Nr 8, poz. 97) stwierdził, że poprzez wyjaśnienie „ostatniej niezbędnej okoliczności” trzeba rozumieć wyjaśnienie ostatniej okoliczności koniecznej do ustalenia samego istnienia prawa wnioskodawcy do świadczenia, a taką okolicznością jest w świetle art. 14 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS wydanie orzeczenia

w przedmiocie niezdolności do pracy przez Komisję Lekarską ZUS w sprawie o prawo do świadczeń uzależnionych od niezdolności do pracy. Powołany przepis stanowi bowiem, że orzeczenie Lekarza Orzecznika, od którego nie wniesiono sprzeciwu lub co do którego nie zgłoszono wadliwości, albo orzeczenie Komisji Lekarskiej, stanowi dla organu rentowego podstawę do wydania decyzji w sprawie świadczeń przewidzianych w ustawie, do których prawo jest uzależnione od stwierdzenia niezdolności do pracy oraz niezdolności do samodzielnej egzystencji.

Tak też wypowiedział się Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 19 grudnia 2012 r., III AUa 1008/12 (LEX nr 1239955).

Sąd Najwyższy w uzasadnieniu wyroku z dnia 21 czerwca 2012 r., III UK 110/11 (Legalis nr 537327) uznał, że wydanie orzeczenia w przedmiocie niezdolności do pracy oraz jego kontrola dokonywana przez głównego Lekarza Orzecznika Oddziału stanowią niezbędne etapy postępowania prowadzonego przez organ rentowy w sprawach o świadczenia rentowe, a zarówno Lekarz Orzecznik, jak i główny Lekarz Orzecznik Oddziału działają

w ramach organu rentowego. Dlatego też ich ewentualne błędy muszą być uznane za błędy organu rentowego ze wszystkimi konsekwencjami, także wynikającymi z zastosowania

art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych.

Rację ma organ rentowy, że Sąd Okręgowy w Tarnowie w wyroku z dnia

15 października 2014 r., sygn. akt IV U 357/14, którym zmienił decyzję ZUS z dnia 6 marca 2014 r. i przyznał odwołującemu rentę z tytułu częściowej niezdolności do pracy od

1 stycznia 2014 r. na okres dwóch lat, nie orzekł o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Wbrew twierdzeniom ZUS, brak zamieszczenia w sentencji wyroku takiego orzeczenia nie pozbawia ubezpieczonego możliwości ubiegania się o odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

Zgodnie bowiem z ugruntowanym orzecznictwem Sądu Najwyższego i Sądów Apelacyjnych, brak orzeczenia organu odwoławczego o odpowiedzialności organu rentowego za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji, o którym mowa

w art. 118 ust. 1a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z FUS, nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia

(por. uchwała SN z dnia 24 marca 2011 r., I UZP 2/11, OSNP 2011/19-20/255, wyrok

SA w Gdańsku z dnia 13 listopada 2013 r., III AUa 317/13, Legalis nr 747070 i z dnia 9 maja 2013 r., III AUa 1700/12, Legalis nr 732616, wyrok SA w Poznaniu z dnia 27 września

2012 r., III AUa 424/12, Legalis nr 733870, wyrok SA w Krakowie z dnia 2 października 2012 r., III AUa 485/12, Legalis nr 733157). Jak zauważył Sąd Najwyższy w uzasadnieniu uchwały z dnia 24 marca 2011 r., I UZP 2/11 (OSNP 2011/19-20/255), w wyniku nowelizacji ustawy emerytalno- rentowej aktem zmieniającym z dnia 23 stycznia 2009 r.

(chodzi o ustawę z dnia 23 stycznia 2009 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z FUS, Dz. U. z 2009 r. Nr 42, poz. 338) ustawodawca nie tylko sprecyzował treść art. 118 ust. 1a przez stwierdzenie, iż dniem wyjaśnienia ostatniej

okoliczności niezbędnej do wydania decyzji jest dzień wpływu prawomocnego orzeczenia sądu tylko wówczas, gdy organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności za nieustalenie tej okoliczności, ale i nałożył na sąd przyznający prawo do świadczenia obowiązek rozstrzygnięcia z urzędu o tej odpowiedzialności, tj. rozstrzygnięcia zarówno stwierdzającego taką odpowiedzialność, jak i jej brak. Niezamieszczenie tej treści rozstrzygnięcia w sentencji wyroku nie jest jednak równoznaczne z orzeczeniem negatywnym i nie pozbawia ubezpieczonego prawa do odsetek za opóźnienie w wypłacie świadczenia.

W kolejnym procesie sądowym, w którym wnioskodawca domaga się wypłaty odsetek od przyznanego z opóźnieniem świadczenia, dopuszczalne, a wręcz konieczne, jest prowadzenie postępowania dowodowego na tę okoliczność.

W sprawach o odsetki za opóźnienie w wypłacie świadczenia sąd bada więc, czy organ rentowy ponosi odpowiedzialność za nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji.

Pogląd ZUS zawarty w odpowiedzi na odwołanie nie jest zatem słuszny.

Za uchybienie przez organ rentowy terminowi do ustalenia prawa lub wypłaty świadczenia z ubezpieczeń społecznych w rozumieniu art. 85 ust. 1 zdanie 1 ustawy z dnia

13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, uważa się zarówno niewydanie w ustawowo określonym czasie decyzji przyznającej prawo, jak i wydanie błędnej decyzji (odmawiającej owego prawa mimo spełnienia przez wnioskodawcę warunków jego uzyskania), następnie zmienionej przez sąd w postępowaniu odwoławczym.

Podkreślić jednocześnie trzeba, iż na płaszczyźnie uregulowania art. 85 ust. 1, odpowiedzialność w zakresie odsetek za opóźnienie w przyznaniu prawa lub wypłacie świadczenia nie ma absolutnego charakteru. Zgodnie bowiem ze zdaniem drugim tegoż przepisu, odpowiedzialność tę wyłącza sytuacja, gdy opóźnienie jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy nie ponosi odpowiedzialności.

O winie organu rentowego rodzącej odpowiedzialność za nieustalenie prawa do świadczenia (a w zasadzie nieustalenie ostatniej okoliczności niezbędnej do wydania decyzji o przyznaniu świadczenia) można mówić jedynie wówczas, gdy w oparciu o dostępne temu organowi dowody (w szczególności zgromadzone w aktach rentowych) można jednoznacznie rozstrzygnąć o przysługiwaniu zawnioskowanego świadczenia (por. wyrok SA w Krakowie z dnia 16 kwietnia 2013 r., III AUa 1460/12, LEX nr 1311965).

Przeprowadzone w niniejszej sprawie postępowanie dowodowe prowadzi do wniosku, że ZUS ponosi odpowiedzialność za opóźnienie w wypłacie wnioskodawcy renty z tytułu niezdolności do pracy.

Biorąc pod uwagę sporną w sprawie dotyczącej prawa ubezpieczonego do renty z tytułu niezdolności do pracy okoliczność faktyczną, którą było istnienie u niego niezdolności do pracy, istotne w kontekście prawa do odsetek jest stwierdzenie, czy organ rentowy w ramach udzielonych mu kompetencji i nałożonych obowiązków podjął określone działania zmierzające do wyjaśnienia tej okoliczności warunkującej prawo do świadczenia.

W tym miejscu zaakcentować należy, że w dniu wydania decyzji, tj. 6 marca 2014 r., ZUS miał wszystkie niezbędne dane pozwalające na wydanie rozstrzygnięcia zgodnego

z prawem. W postępowaniu sądowym toczącym się pod sygn. akt IV U 357/14 nie ustalono żadnych nowych przesłanek wypłaty świadczenia, których wykazanie ciążyłoby na ubezpieczonym, a które nie były znane organowi rentowemu. Biegły psychiatra, który wypowiadał się o stanie zdrowia badanego w toku tej sprawy, dysponował taką samą dokumentacją medyczną, jak Komisja Lekarska ZUS, która oceniała stan zdrowia ubezpieczonego w dniu 28 lutego 2014 r. Na etapie postępowania sądowego odwołujący nie przedkładał żadnej dokumentacji medycznej. Wszystkie zatem dane, jakie posiadał biegły sądowy, były znane również Komisji Lekarskiej ZUS.

Skoro więc Sąd Okręgowy w Tarnowie prawomocnym wyrokiem z dnia

15 października 2014 r. zmienił decyzję organu rentowego z dnia 6 marca 2014 r. i przyznał ubezpieczonemu prawo do renty z tytułu częściowej niezdolności do pracy od 1 stycznia 2014 r. na okres dwóch lat, stwierdzić należało, że organ rentowy wydał nieprawidłową decyzję, a nastąpiło to wskutek błędu, tj. niewłaściwej oceny stanu zdrowia wnioskodawcy.

Rację miał więc odwołujący podnosząc, że opóźnienie w wypłacie należnej mu renty jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność.

Jak wskazał Sąd Najwyższy w powołanym już wyroku z dnia 21 czerwca 2012 r.,

III UK 110/11 (LEX nr 1227452), błąd organu rentowego skutkujący jego „odpowiedzialnością odsetkową” może stanowić efekt błędu w wykładni lub niewłaściwym zastosowaniu prawa oraz błędu w ustaleniach faktycznych. Jeśli zatem wydanie nieprawidłowej decyzji w sprawie o rentę z tytułu niezdolności do pracy byłoby następstwem niewłaściwej oceny stanu zdrowia osoby ubiegającej się o to świadczenie dokonanej przez Lekarza Orzecznika lub głównego Lekarza Orzecznika Oddziału, a więc następstwem niewłaściwych ustaleń faktycznych, to błąd taki należy uznać za błąd organu rentowego, powodujący jego odpowiedzialność na podstawie art. 85 ust. 1 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Sąd Apelacyjny w Krakowie w wyroku z dnia 23 października 2013 r., III AUa 425/13 (LEX nr 1388838) podkreślił natomiast, że wydanie przez organ rentowy niezgodnej z prawem decyzji odmawiającej wypłaty świadczenia

w sytuacji, gdy było możliwe wydanie decyzji zgodnej z prawem, w szczególności, gdy ubezpieczony wykazał wszystkie przesłanki świadczenia, oznacza, że opóźnienie

w spełnieniu świadczenia jest następstwem okoliczności, za które organ rentowy ponosi odpowiedzialność, choćby nie można było mu zarzucić niestaranności w wykładni

i zastosowaniu prawa.

Podzielając w pełni te poglądy, uznać należało, że skoro wyjaśnienie okoliczności mających wpływ na prawo odwołującego do renty z tytułu niezdolności do pracy nastąpiło dopiero w postępowaniu sądowym, a organ rentowy dysponował materiałem dowodowym pozwalającym na dokonanie ustaleń faktycznych, umożliwiających wydanie decyzji przyznającej ubezpieczonemu prawo do świadczenia rentowego, w żadnym razie nie może być mowy o wyłączeniu odpowiedzialności ZUS za opóźnienie w wypłacie wnioskodawcy renty z tytułu niezdolności do pracy.

W niniejszej sprawie ostatnią okolicznością niezbędną do wydania decyzji przyznającej wnioskodawcy prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy było wydanie przez Komisję Lekarską ZUS orzeczenia z dnia 28 lutego 2014 r. o stanie zdrowia wnioskodawcy. Następnie, organ rentowy miał 30 dni na wydanie decyzji w sprawie

z wniosku o rentę, czyli do dnia 30 marca 2014 r. Stosownie do treści

§ 2 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 1 lutego 1999 r. w sprawie szczegółowych zasad wypłacania odsetek za opóźnienie w ustaleniu lub wypłacie świadczeń

z ubezpieczeń społecznych (Dz. U Nr 12, poz. 104), odsetki wypłaca się za okres od dnia następującego po upływie terminu na ustalenie prawa do świadczeń lub ich wypłaty, przewidzianego w przepisach określających zasady przyznawania i wypłacania świadczeń- do dnia wypłaty świadczeń. Odsetki przewidziane w art. 85 ust. 1 ustawy systemowej od kwoty świadczenia (wyrównania świadczenia) przyznanego wyrokiem sądu w sytuacji, gdy organ rentowy z naruszeniem prawa odmówił jego przyznania, nalicza się więc od upływu terminu, w którym organ rentowy powinien był wydać prawidłową decyzję uwzględniającą wniosek (zob. wyrok SN z dnia 14 września 2007 r., III UK 37/07, OSNP 2008/21-22/326).

W przypadku odwołującego najbliższy termin płatności świadczenia rentowego przypadał na dzień 25 kwietnia 2014 r. (art. 118 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach

i rentach z FUS). Skoro tak, organ rentowy pozostaje w zwłoce z wypłatą ubezpieczonemu świadczenia od dnia 26 kwietnia 2014 r., tj. od dnia następującego po ustalonym terminie płatności należnej mu renty.

W tym stanie faktycznym i prawnym, Sąd zmienił zaskarżoną decyzję z dnia 17 lutego 2015 r. w ten sposób, że przyznał odwołującemu prawo do wypłaty odsetek od dnia 26 kwietnia 2014 r. do dnia wypłaty wyrównania.

Wobec powyższych okoliczności, na mocy powołanych wyżej przepisów prawa materialnego oraz art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., Sąd orzekł, jak w sentencji wyroku.